

У Лісостепу, осередково Степу **клоп шкідлива черепашка** завершує живлення в незібраних посівах **зернових колосових** культур та під валками скошених хлібів й перелітає у місця зимівлі. Пошкодженість зерна становить 0,2-1,7, макс. 2%. **Хлібні жуки** дохарчовуються й відкладають яйця, **хлібна жужелиця** здебільшого перебуває в літній діапаузі.

У незібраних посівах **зернових колосових** культур Лісостепу та Полісся 0,5-6, осередково до 10% колоса уражено **фузаріозом, септоріозом, гельмінтоспоріозом, оливковою плісенню та альтернаріозом**, осередково **борошнистою росю**, розвитку яких сприяють погодні умовами звітного періоду.

Окрім хвороб колоса, на дозріваючих хлібах розвиваються збудники **борошнистої роси, септоріозу, гельмінтоспоріозу, червоно-бурої, сітчастої, інших плямистостей, бруї листкової іржі**. Беручи до уваги такий стан захворюваності дозріваючих хлібів, необхідно провести передзбиральне обстеження полів та першочергове збирання уражених хворобами хлібів прямим комбайнуванням за подальшого просушування та сепарування зерна, що сприятиме збереженню здорового та частковому оздоровленню хворого зерна, яке складується і зберігається. Надалі обов'язково провести фітоекспертизу насіння та за переважаючих збудників хвороб прийняти рішення щодо вибору найефективнішого протруйника і своєчасно оздоровити посівний матеріал.

У посівах **кукурудзи, соняшника** продовжується слабкий літ, яйцекладка та відродження гусениць **стеблового (кукурудзяного) метелика**. Ними на 10-25% обстежених площ заселено та пошкоджено від 1 до 6, макс. 10% рослин та качанів (Херсонська обл.) за чисельності 0,5-2, осередково 3 гусениці на рослину. На узбіччях полів кукурудзи за 10 хвилин в полі зору пролітало до 7 метеликів. Самиці шкідника, що відловлювалися на світло пастку в кількості 2-5 екз. за ніч улову, мали в порожнині тіла до 46 зрілих яєць. Яйцекладками метелика в південних районах в середньому по полю заселено до 6% рослин, по одній яйцекладці на кожну рослину. Також рослини культур пошкоджують гусениці **бавовникової совки** які за чисельності 0,5-2, макс. 4 екз. на рослину пошкодили 2-10, осередково до 25% рослин. **Пухирчастою та летючою сажками** уражено від 0,2 до 2% рослин, **гельмінтоспоріозом** – від 1 до 10%, осередково **іржею** до 3%.

Випуск трихограми на початку та під час масового відкладання яєць з нормою 50-100 тис. самиць, знищення бур'янів та квітучих нектароносів, міжрядні розпушування просапних культур обмежують чисельність і шкідливість гусениць стеблового кукурудзяного метелика. Проти цього шкідника, за наявності понад 18% рослин з яйцекладками або 6-8% рослин з гусеницями, проводять обприскування посівів кукурудзи інсектицидами згідно з "Переліком пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні"

Рослини **сої, багаторічних трав** пошкоджуються **кліщем, попелицями**, подекуди гусеницями **акацієвої вогнівки, чортополохівки**, хворіють на

аскохітоз, церкоспороз, пероноспороз, бактеріальний опік, септоріоз, антракноз, альтернаріоз, іржу.

У посівах *цукрових буряків* живляться **листова попелиця, щитоноски, блішки**, личинки звичайного **бурякового довгоносика** та **мінуючої мухи**, гусениці **листогризучих совок**. Осередково у Полтавській області шкодять личинки **бурякового довгоносика стеблоїда (амарантовий довгоносик)**. Найвища чисельність шкідника спостерігається біля лісосмуг. В плантаціях культури лісостепових та поліських областей поширюються **церкоспороз (3-15% рослин)**, осередково **фомоз, пероноспороз, борошніста роса, рамуляріоз, 1-2% рослин охоплені вірусними жовтяницею та мозаїкою**. Захищають посіви за надпорогової чисельності шкідників і прояву хвороб рекомендованими препаратами.

Повсюди у посівах *соняшника* погодні умови сприяли інтенсивному розвитку та поширенню **геліхризової попелиці**, яка заселила 6-28% рослин на 25-65% площ. У господарствах Дніпропетровської, Кіровоградської, Луганської, Херсонської областей Степу та Чернігівській Полісся на рослинах живляться гусениці **соняшникової вогнівки, бавовникової та інших листогризучих совок**, подекуди **лучного метелика**. В Луганській області шкодять личинки **соняшникових шипоноски та вусача**, паразитує **вовчок соняшниковий**.

Рослини культури уражуються **гнилями (сіра та біла), пероноспорозом, фомозом, іржею, альтернаріозом, септоріозом, осередково фомопсисом**.

Повсюди в плантаціях пізніх строків дозрівання *картонлі* триває розвиток та живлення імаго та личинок **колорадського жука** літнього покоління, чисельність яких перевищує ЕПШ.

На площах середньо та пізньостиглих сортів *капусти* виявляється комплекс фітофагів (гусениці **листогризучих совок, біланів, молей, блішки, попелиця**), які продовжують свій розвиток на 9-65, макс. 100% рослин. **Бактеріози (слизистий, судинний)** уразили 2-12% рослин, подекуди виявляються ознаки **фомозу, пероноспорозу**. Погодні умови (дощі, різке коливання температур), передусім в Лісостепу та Поліссі, сприяли ураженню та розвитку **фітофторозу, макроспоріозу, альтернаріозу, верхівкової гнилі томатів**. Ураження рослин *цибулі* **пероноспорозом** спостерігається у переважній більшості областей. *Баштанні* культури на 25-50% обстежених площ скрізь слабо хворіють на **антракноз, бактеріоз**, на присадибних та промислових плантаціях *огірків, кавунів*, інших культур, рослини заселяють та пошкоджують **павутинний кліщ, тютюновий трипс, баштанна попелиця, динна муха**.

Саранові, переважно **нестадні та стадні (італійський прус)** розвиваються здебільшого на **неорних землях, узбіччях доріг, пасовищах, у плавнях річок, на багаторічних травах та суміжних посівах просапних культур**. У південних областях окрилось до 25% саранчуків. Середня чисельність шкідника коливається від 0,5 до 2,0 екз. на кв.м.

На території Валуйської селищної ради Станично-Луганського району в Луганській області 12 липня було виявлено масовий розвиток італійського пруса. Чисельність шкідника перевищувала ЕПШ та становила більше, ніж 50 екз.

на кв.м (при наближенні - сарана злітала). Великою проблемою для боротьби з шкідником є той факт, що вогнище розповсюдження сарани розташоване на лінії розмежування, де унеможлиблюється проведення будь яких заходів з ліквідації шкідника. Через наявність великої небезпеки мінного ураження людей задіяних в заходах та неможливості використання сільськогосподарської авіації до екстрених заходів було залучено підрозділи МНС, військових саперів та авіаспостереження безпілотними літальними апаратами для визначення меж розповсюдження сарани.

14 липня була проведена обробка невіддільних на площі **78 га** по знищенню небезпечного шкідника з застосуванням хімічних засобів захисту рослин дозволених для використання в Україні. Роботи проведено в ранкові години (о 5 годині) інсектицидом Бліскавка, КЕ (альфа-циперметрин, 100 г/л).

17 липня, о 20-00 годині, були проведені роботи аерозольним способом, інсектицидом Карате Зеон 050CS, КС (лямбда-цигалотрин, 50 г/л), використано 4 л. Обробки проводились в місцях ночівлі більшості дорослих особин сарани. Оброблено до **40 га**, це території поблизу лінії розмежування: пасовища, сінокоси та землі навколо водойм, що заняті очеретом та є вогнищем розповсюдження сарани.

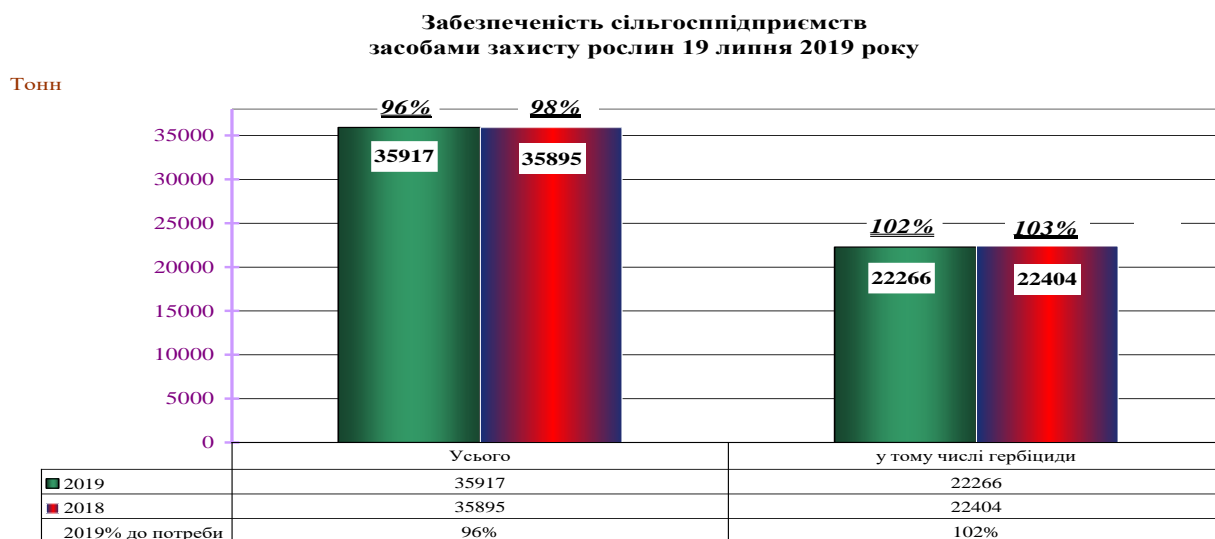
Повсюди продовжується моніторинг за розвитком шкідника. Особлива увага приділяється місцям резервації саранових. В південні області надіслано сигналізаційне повідомлення про можливе збільшення чисельності на полях культурних рослин, що межують з неугіддями.

Лучний метелик. У степових, лісостепових зонах продовжується незначний літ, яйцекладка, відродження та харчування гусениць II покоління фітофага. Чисельність метеликів складає 1-2 екз на 10 кроків, середня чисельність гусениць складає 0,5-2 екз. на кв.м. Випуск трихограми, розпушування міжрядь у просапних культурах ефективно обмежують щільність і шкідливість гусениць. В разі утворення надпорогової чисельності гусениць лучного метелика 12-20 екз. на кв.м їх локалізують дозволеними інсектицидами суворо дотримуючись строків і норм витрати препаратів з урахуванням віку гусениць.

У садах шкодять гусениці **яблуневої** (II-го покоління) та **сливової плоджерок**, личинки **вишневої мухи**, інші **листогризучі** та **сисні** фітофаги. Погодні умови продовжують сприяти розвитку **борошнистої роси** та **парші**, якими на 6-28% дерев уражено 5-18, осередково до 35% листків за розвитку хвороби 0,4-0,5%. У **виноградниках** триває розвиток **мілдью**, **оїдуму**, у Закарпатській області **чорної гнилі**. Продовжують шкодити **кліщі**, триває літ другого покоління **гронової листокрутки**.

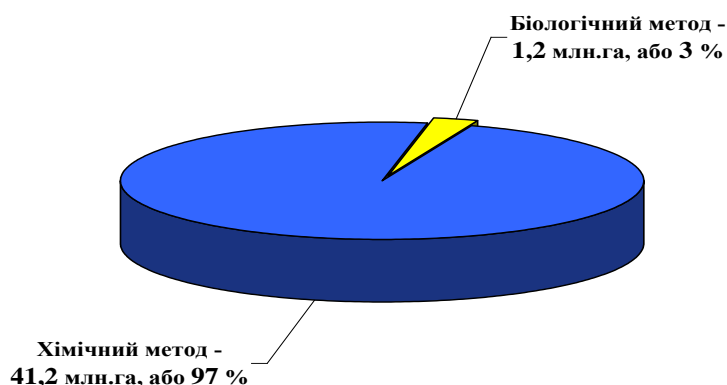
В господарствах постійно здійснюється фітосанітарний нагляд за посівами.

За оперативною інформацією про хід робіт із захисту рослин, наданою Головними управліннями Держпродспоживслужби в областях, **19 липня 2019 року** забезпеченість сільгосп підприємств засобами захисту рослин для проведення робіт із захисту посівів сільськогосподарських культур становить **36 тис. тонн** препаратів, або **96%** до їх потреби в 2019 році, в тому числі **22,3 тис. тонн** гербіцидів, або **102%** до потреби в них.

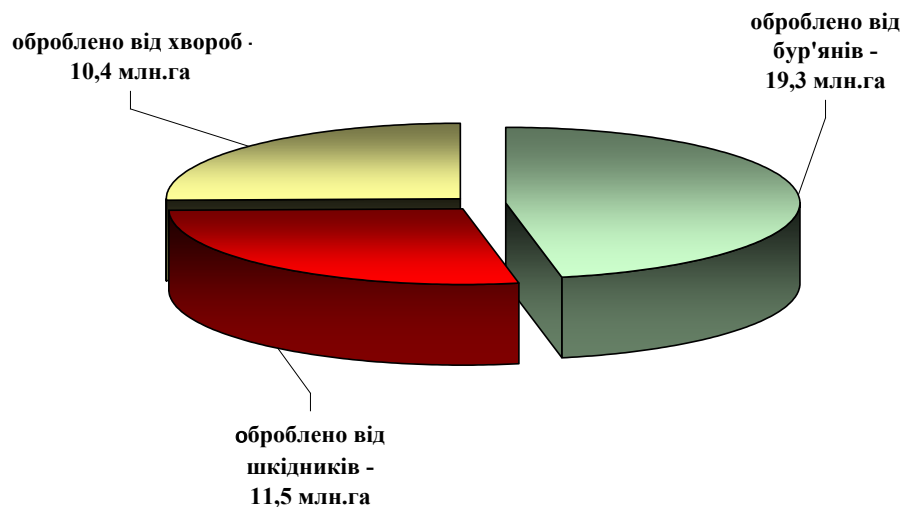
На сьогодні захист сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів в господарствах проведено на площі **42,4 млн га**, в тому числі хімічний метод захисту рослин застосовано на площі **41,2 млн га**, або **97%**, біологічним методом оброблено **1,2 млн га**, або **3%**.

Застосування хімічного та біологічного методів захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів в Україні у 2019 році

В цілому від бур'янів оброблено **19,3 млн га**, шкідників – **11,5 млн га** та оздоровлено від хвороб **10,4 млн га** посівів.

Хід робіт із захисту рослин в господарствах України в 2019 році

Для проведення всього комплексу заходів захисту рослин від шкідливих організмів з початку року використано **34,5** тис. тонн засобів захисту рослин. Догляд за посівами сільськогосподарських культур триває.